

AKATALPA

Haziran 2015 - Sayı 186

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

küçük İSKENDER

Oya UYSAL

OĞLAKLARIN ŞARKISI

İksiri yudumluyor ama bilmiyor zehirli mi
Gök masmavi bir parşömen gibi altında ağzın
Büyük ayı takım yıldızını yutmuş sanki öyle buz
Sonsuz sükûneti dolana dolaşa geliyor sıcak kış
Ağzın sırları var sevişsen de anlamazsın
Aşk çocukken göle düştü dağ gördü bunu
Görmedi bunu kış ondan hâlâ sıcak ve zayıf
Kuleler, taş köprülerle bunaldı ya boş kasaba
Karga mezarlığı artık ağır mısır tarlaları
İksiri yudumluyor ama bilmiyor zehirli mi
Ayrılırken ağladığı bir oğlak bekler kıyıda sayısız

Şimdiki anlamı neyse ona inanıyor tanrının
Ertelenmiş kederler yüzünden olsa gerek teni
Yoksa derisini hep atar intihar zanlıları
Sebepsiz yere teslim olmuşların adına anlık yokuş
Bir gözü hayvan bir gözü bitki hücresi
Dokun dokun nereye kadar biriktirilen beddua
Yorgun ve mutsuz toprağa yabancı artık tohum
Ağzın renkleri var öpüşsen de anlamazsın
Evet, geldi çattı yalnızların hasat zamanı
Oraklar, cesetler, tırpanlar, organlar birbiri içinde
Yazık, yıllardır yasak burada oğlakların o şarkısı

Tolga ÖZEN

BAŞIBOŞ GÜNLER SÜRÜSÜ KALAN

kaygımı yüklenip gitti kamyon hayvanları
başiboş günler sürüsü kalan
hafta sonları mesai saatleri
davullarını bırakıp kaçmış
dengesiz birsürü insan
balçıklarını saçarak

uzattım ellerimi kımıldattım bulutları
özlemiştim kavuştum geçti

şimdi tek küfür etmeden
belerteceğim gözlerimi

öğle sonrasının kuru esintisi
yamıyor sırtımda dokunulmamış yerleri

ALİŞKANLIK

Kazanan ve kaybedenin olmadığı oyunda zamandı yorgun düşen
aramızda doldurulmaz bir eksiklik, alışkanlık de istersen.

Üstüme biçilen elbise uymazken bedenime, bir de
sözün sustuğu yerde uzayan sessizlikler
aralanmış kapıdan süzülen bir gölge gibi
daralan odalardan dışarı atma isteği kendimi.

Ruhumdaki yaprak dökümü seni bana çeken,
gözlerimin buğusunda uzaklara açılan gemiler
ve elbette içinde sahiplenme duygusu,
orda tedirgin bir şeylerin boşluğu.

Dün kaldığı yerden devam ediyor her şey işte, yoktun ve gece
gelmedi eve yalnızlığım
birbirinin benzeri olsa da günler,
sadece bana ait olan düşler.

Kazanan ve kaybedenin olmadığı oyunda zamandı yorgun düşen
aramızda doldurulmaz bir eksiklik, alışkanlık de istersen.

Nihan İŞİKER

DÜŞLER FORA

//Hapsedilmişiz bir cihana
Düş boyu özgürlük...//

Tahir Abacı, Fatih Akça, Vedat Araz, Özgür Balaban, Dilek Bayram, C. Tanju Bucak, Utkun Büyükâşık, Ünsal Çankaya, Oresay Özgür Doğan, İsmail Cem Doğru, Öztekin Düzgün, Sema Enci, Barış Erdoğan, Osman Serhat Erkekli, Mustafa Ertaş, Ozan Genç, Nihan İşiker, Küçük İskender, Korkut Kabapalamut, Sinan Karadeniz, Yaşar Kavas, Hüseyin Korkmaz, İbrahim Oluklu, Sezgin Öndersever, Tolga Özen, Serkan Özer, Özkan Satılmış, İdris Sezgin, Kâzım Şahin, Ozan Öztepe, Mehmet Mümtaz Tuzcu, Oya Uysal, İsmail Güney Yılmaz, Reha Yünlüel.

DOĞRUYU SÖYLEYENİ.....

Tahir ABACI

Dilin sivrildiği biçimlere sövgüyü, kara alayı, argoyu, polemiği rahatlıkla örnek gösterebiliyoruz, ama sıra “eleştiri”ye ve özel olarak sanat eleştirisine gelince bir duraksama başlıyor, orada “değerlendirme” ile “yergi” arasındaki sınır bulanıklaşıyor. Sözelimi,

Ahmet Hamdi Tanpınar, Recâizâde Mahmud Ekrem'den söz ederken, onun eleştiri yazılarıyla bir “zevk hakemi” olarak döneminin beğenisini yönlendirdiğini belirtiyor. Oysa Recâizâde'lerin devrinden yüz küsur yıl sonra, şiirlerinin yanı sıra eleştiri yazılarıyla da tanıdığımız Cihan Oğuz'un, *Yeni Biçem* dergisinde çıkan bir yazısının başlığı aynen şöyleydi: “Eleştirmen: Sahadaki ‘İbne’ Hakem”. Oğuz, yazısında eleştiriye tahammülsüzlük konusunda çeşitli somut örnekleri de sıralıyordu. Bunları ayrımsız her eleştirmenden duymuşuzdur. Hatta Fethi Naci, “Bıktım bu işlerden” diye feryadını üst perdeye bile çıkarmış, eleştiri yazmayı bırakmıştı.

“Mutlakiyetçilik”in hâlâ etkisini sürdürdüğü bir düzende yaşayan Recâizâde'ye de homurdananlar oluyordu kuşkusuz, gelgelelim aradan geçen yüzü aşkın yıl içinde eleştiriye tahammül, “çoğulcu” bir toplumda tam tersine sınır daraltmış görünüyor. Tahsin Yücel, *Eleştirinin ABC'si*’ne şöyle başlıyor: “*Eleştiri sözcüğü iyi şeyler çağrıştırmaz genellikle, çünkü, günlük dildeki kullanımların en az yüzde doksan beşinde ‘yergi’ anlamına gelir: Bir kişiyi, bir kurum eleştirmek öncelikle bu kişinin, bu kurumun kusurlarını, yetersizliklerini sergilemektir. Bunun için eleştirenleri pek sevmeyiz. Yazın alanında da durum böyledir, hatta daha da kötüdür.*” Asım Bezirci, Nurullah Ataç'ın eleştiri anlayışını ele aldığı kitabının sonuna, Ataç'ın eleştiri ve eleştirmenlerle ilgili yazılarını da derleyip eklemiştir. Ataç da, bu yazıların tümünde, “Bizde eleştirmen yok” diyen şair, hikâyeci ve romancılarla didişip duruyor.

Sanatsal Üretim ve Eleştiri

Eleştirmenler ve teorisyenler, sanat eleştirisinin amacının eseri değerlendirmek olduğunu istedikleri kadar vurgularlar; eleştiri çoklarının gözündeki “negatif” bir olgudur. Aslına bakılırsa, sanat alanında da, eserleri değerlendirmeye çalışan ağırbaşlı ve nesnel incelemelerden çok, dilin kırbaç gibi işlediği, manifestolar, aforizmalar, değinmeler, polemikler daha çok ilgi çeker. Eleştiri kavramının kötü şöhreti, biraz bu tür yazıların da “eleştiri” kapsamına sokulmasından ileri gelir. Yine de kabul etmek gerekir ki, şairlerin ya da hikâye ve roman yazarlarının yeni bir edebiyat anlayışının aşkıyla coştığı dönemlerde eleştiri de atağa kalkar, manifestolarla, polemiklerle kesişerek modaya lojistik destek sağlar.

Hal böyle iken, şiir, hikâye ve roman yazarlar, eleştirmenlerle bir başka düzeyde de kapışırlar. Bu durum, eleştiriye edebiyattan, eleştirmeni edebiyatçıdan saymama biçiminde belirir. Sanatçılara göre, eleştirmen, yaratıcılığın acılarını ve sıkıntılarını bilmeyen ya da kendisi deneyip beceremediği için kompleksli davranan, bu yüzden katı, hatta “gaddar” davranan biridir. İşi, eleştirmenlere “köpek gibi ısırlar” diye hakarete vardırırlar bile var. Roland Barthes, “Madem öyle, buyurun” dercesine, içerden bir doğrulama yapar, daha önce Roman Jakobson'un yaptığı “konudil / üstdil” ayrımını geliştirir. Ona göre, eleştirinin konusu, “dünya”yı konu alan öteki yazarların (ve şairlerin) konusundan farklıdır, bir

anlatıdır, bir başkasının anlatısıdır, dolayısıyla eleştiri, bir “ilk dil” üstünde kendisini deneyen “ikinci bir dil”, bir “üst dil”dir. Bana kalırsa, çıkış noktaları ne olursa olsun, sanat eserini üreten bilinç ile yargılayan bilinç arasında metafizik bir ayrım yaptıkları için öcekiler de, Barthes da yanılmaktadırlar. Bertolt Brecht, “*Nesne olarak öznenin karşısında duran, sanatın yürütme, eleştirinin de yasama görevi göreceği bir eleştiri kurmaya çalışmak yanlışdır*” demiş, eleştirinin sanatsal üretim sürecinin kopmaz bir parçası olduğunu vurgulamıştı. Öte yandan, T.S. Eliot gibi, Octavio Paz gibi, Borges gibi, Tanpınar gibi, daha niceleri gibi, pek çok şair, hikâyeci, romancı, aynı zamanda eleştirinin de soy örneklerini verirken, aynı özdeşlikten besleniyorlardı.

Eleştiri, antik toplumlarda “diyalektik”le uç vermiş ve giderek bağımsız bir tür niteliği kazanmış. Bizde ise tür olarak adıyla sanıyla Tanzimat sonrasında ortaya çıkıyor. Tanzimat öncesinde ise, eleştiriye ancak “Tezkire-i Şuara”larda, yani şairlerin hayat hikâyelerini ve seçme dizelerini toplu olarak veren kitaplarda, “kırıntılar” düzeyinde rastlanıyor. Oysa, şairler ve şiirleri hakkında oldukça gelişmiş değer yargıları, dolayısıyla bir “eleştirel bilinç”, işin doğası gereği Tanzimat öncesi edebiyatta da vardı. Bu, sadece farklı ve daha iyi şiir kurmak gibi dolaylı biçimde değil, bazen sözlü olarak, bazen şiir içi sataşmalar, bazen “nazire”ler biçiminde dile geliyordu. Sözelimi Şeyh Galib, bulunduğu bir mecliste Nabi'nin *Hayr-âbâd* adlı mesnevisinin fazla övülmesine, “tanzîr”inin (eş değerlisinin yaratılmasının) imkânsız olduğunun söylenmesine fena halde öfkelenir, oturup ünlü mesnevisini, *Hüsn ü Aşk*'ı yazar. Kitabın “Der beyân-ı sebeb-i te'lîf”, yani sunuş bölümünde de *Hayr-âbâd*'i eleştirir, konusunun Attâr'ın *İlahî-Nâme*'sinden çalındığını hatırlatır: “*El-hak çalıp alma kissadîr ol / Hırsızlara hayli hissedir ol*”. Abdülbaki Gölpınarlı'nın “Hüsn ü Aşk” ve “Şeyh Galib Divanı” önsözlerinde ayrıntılarını anlattığı bu olaya, Tanpınar da Tanzimat öncesi edebiyatımızda eleştirel bir tavır örneği olarak değiniyor. Bu olay, Barthes'ın eleştiriye sanatsal üretimden ayıran temellendirmesini bir kez daha yanlışlayan bir örnek de oluyor.

Mektepler ve Eleştirmenler

Yine Tanzimat döneminden Cumhuriyet'e uzanan süreçte, eleştiri alanında ürün ortaya koyan Namık Kemal, Recâizâde Ekrem, Muallim Naci, Ahmet Mithat, Tevfik Fikret gibi adların aynı zamanda şair ya da hikâyeci-romancı olduklarını görüyoruz. “Eleştirmen” tipi, o dönemde henüz ortalarda görünmüyor. En çok yaklaşan adlardan biri olan Beşir Fuad bile, birçok alanda birden dolaşıyor. Cumhuriyet dönemiyle birlikte edebiyat tarihçisi – eleştirmen karışımı bir kimlik belirmeye başlıyor ve nihayet Nurullah Ataç'la o zamanki deyimle bir “münekkid” portresi edebiyatın üstüne gölgesini salıyor. Tabii onda fazlası da var: “Köşk”ten nasiplenen, öğle yemeklerini İsmet İnönü ile yiye biridir. Ona tek parti döneminin resmi eleştirmeni gözüyle bakılır. Ancak, atak ve keskin diliyle yenilikçi edebiyata destek verdiğinden Ataç'ta “resmi” ve akademisyen eleştirmenlerin tutuculuğu ve “takır tukur” üslubu da görülmez. O yüzden eleştirmenden çok bir denemecidir o. Görüşleri de bir hayli sistemsizdir.

Cumhuriyet döneminin asıl bağımsız eleştirmen tipi, edebiyatın sivilleştiği 1950'ler sonrasında belirmeye başladı. Kimisi edebiyat dalında, kimisi bambaşka dallarda eğitim görmüş, ama pek azı akademisyen, çoğu edebiyat tutkusunu öne alarak yazan ve bağlandıkları “eleştiri okulları”nı dışardan bitirdikleri için belli esneklikleri olan bir dizi eleştirmen, bize dönemin panoramasını getirdiler. Kaynak yokluğuna, düşünce üzerindeki baskılara, yayıncılık alanındaki zorluklara rağmen koca bir referans kitaplığı oluşturmuş olmaları, aslında bir mucizedir.

ALABORA

bazen kimse beni “mutlu” beklemiyordu
oysa kimse böyle bir çığlığa sesini
eklemiyor ama bazen bir ağaç dalı kadar
huzur arıyorsun, yenilmek beni bozmaz

ama yenilenmek sende nasıl bir hasar bırakıyor,
yerinde yirmi dört adım duramayan bir çiçek
neden bu denli iç acıtıyor ve neden fiyakalı
canın dünyanın bilmem kaçınıcı harikası

ama diyorum, madem mutlu’sun
öyle de avuç dolusu zincirden yürütülmüş
bir çiçekten ne çekiyorsun, bu gemi ve daha
pek çok defa başına ödül konmuş, sağ ele
geçmesi yasak bir ağaca inanmak öyle güç

inanması öyle keyif vermiyor ki bugün neden
kimseyi hayata eklemiyor diye düşünme payı
istemen bu zinciri, ağacı, gemiyi belki
çiçeği de alabora etme hazırlığı sanırım

ama belki ve sanırım alabora olmayı böylesine
külfetli buluyorsun hadi “mutlu” ol tıbbi yardım
adı altında ve bak kimse bu cinayet kadar
bir dünya markası olmayı ummuyor artık

dahası ben de bazen soruyorum yirmi dört adım
yürümüş bir çiçeğe yağmurlu havada teşekkür
neden incitiyor, taze bir bıkkınlık, ince uçlu telefon
şarjı gibi her eve iyi gelme endişen yersiz sayılmaz

kimse seni “mutlu” beklemiyordu hiçbir çiçek
ağaç ve genel ev haberi bir gemide saklı kalmaz

Son yıllarda ise akademik eleştirinin yükselişini yaşadık. Özellikle yapısalci eleştirinin gelişmesiyle birlikte, eleştiri dilinin keskinliği azaldı. Çünkü yapısalci eleştiri, eseri tarihî arka plandan, yazarın hayat hikâyesinden, öteki alanlardan ve Terry Eagleton’ın vurguladığı gibi “öznel gevezeliklerden” soyutluyor. Yapısalci eleştirinin ve türevlerinin “değer” ölçülerini ortadan kaldırması, çeşitli istatistikî bilgileri ve “derin anlam” araştırmasını seçkin edebiyat kadar popüler kültür ürünlerine de aynı eş değerlikle uygulaması, eleştirilen bir başka yönü. Ama sonuçta ortaya çıkan suya sabuna dokunmaz, “halim selim” eleştiri, “postmodern durum” ile de gayet güzel örtüşerek ve her şeyi “değerli” sayarak, şairlerin, hikâyecilerin, romancıların da hoşuna gidiyor ve “iç barış” da böylece sağlanmış oluyor. Altta kalanın canı çıksın, altta kalan “estetik değer” ve tavır alış olsa da!

Not: Bu dördüncü yazıyla konuyu noktalamış olduk. Kuşkusuz ömür biter, dil bitmez...

-KİRLENMİŞ SEVİŞMELER-

garson! hesap lütfen!

zaman elvermiyor iştihâya
susuzluğun benzersizliği
açlığın ve sessizliğin
hâlimden habersiz
hâlinden habersizliğim
fazla anlam yüklememeli
bir diğerine
omzun taşıyabileceği yük belli
inan ki aklım
kan gövdeyi götüren
bir savaş yeri
onca cephesi düşmüş
bu cinnette
derdini dertlememeli

üstü kalsın! demişsin
ama lütfen!

Alman usûlünü de sevmem!
hesaplar benden!
çok ricâ ederim!

Fatih AKÇA

DÖNGÜ

sonra ne olur kahveden çıkar biri, gider güneşe oturur
babalar bumerangla evlere döner, akşam olur

kapı sokağa itilir, adımlarca yollar linç edilir
çiğ adamlar geçer kadınların rüyasından hunharca
piyanodan çıkmışlar, elleri ayıp ritimlerle yıkanır
böyle akşamlarda
afişlerden film çözerim, uçurtma takarım rüzgâra
bilirim getirdiğini balıkların denizi pazarlara
sonra ne olur çıkar biri, gider koltuğa oturur

ne olursa bundan sonra olur
avizeler yanar evler sağ çıkar sabaha
işkillenmiş bir düdükle dolaşır şehri
yatıp kalkmayı düşünür bir çocuk hemencecik
yatıp kalkmayı düşünür bir orospu hemencecik
kirlenip temizlenir gecenin bacaksız iki yüzü

ne olursa bundan sonra olur
köpekler ulur görünmeyen şeylere
korku attır süvarisi yalnızlık
sarsıp durur kalbin arsasını
susup sivriltirim tıktırların uçlarını

ne olursa bundan sonra olur
albümü zorlar çıkmak için poz
yeni bir gömlek düşünür insan tertemiz
gıcır gıcır bir sabah olup bitiverir
kimse kalmaz eve doğru kapanır kapı
yutkunmaya dönüştürür insan
kırılmamış aynasını

ÇANAKKALE GEÇİLMEZ YA DA HOMEROS'UN ETTİĞİ...

Ozan GENÇ

Ne demiş ulu önder: “Nerde karı, orda bela!” Gel gelelim, bizim oraların bir türküsü de şöyle der: “Tamzaraya başladık / Kızları da taşladık / Kızlar gidince de / Ağlamaya başladık”.

Olmaz bir zamanda, uygunsuz bir zamanda ben bu Çanakkale yollarına neden düştüm? Çok mu bastırıldı, yaşamımın olmazsa olmazı kişi? Yooo, kadın ulusu hiçbir zaman hiçbir şeye zorlamaz görünür. Gel gelelim, öyle bir boyun büküşleri vardır ki... Hani açıktan dayatma yapsalar o denli etkili olmaz insan üstünde. Hadi neyse, 23 Nisan, sevinç doluyor insan, adı bile Ozan olan kişinin ozanların ağa babası, yüce atamız Homeros'un ballandırdığı Troya'yı görmemiş olması ayıp kaçıyor deyip, yollara düşesi olduk, bir taş, iki kuş...

Daha yolun başında karıştıklar başladı. Ben “Otobüse binip gidelim” dedim ama yaşam üleştığım hanımefendi “Keşke otomobil olsa” dedi, o bilinen işi yaptı: Boynunu büktü. Ağbimin hurdasını bir kez daha alacak olduk. Ağbim pazarcı, hurdayı pek kullanmıyor, kamyoneti var, sen tut, o sabah pazara giderken ayıkladığın çürümüş sebze ve meyvelerin sandıklarını hurdanın arka koltuğuna yerleştir... Akşam gittim, sandıkları attık dışarı, aracı aldım ki, leş bile o kadar kötü kokmaz. Sabah, bindik araca, koku azalacağına artmış. “Ben çözümlerim” dedi Gülistan, ne denli bengi-kokusu varsa, hepsini arka koltuğa doğru fıskırttı. Düşük yola, sayımca yukardan gidip aşağıdan döneceğiz, Marmara'yı dolanmış olacağız. Daha Silivri'ye varmadan burnum kokudan düştü, bengi-koku yerine o leşten beter kokuyu özler hale geldim.

Belalar geldi mi, peş peşe gelir. Gelibolu'yu geçtik, solda Çanakkale Boğaz'ı bütün görkemiyle belirdi, vardık diye sevineduralım, araç “zink” diye durdu. Basiyorum, motor hırılıyor hırılıyor, susuyor. Ben bununla uğraşırken, hanımefendi keyfinde. Çevreyi izliyor.

Birden bağırdı:

“Ayyy ne güzel...”

“Ne, ne güzel?”

“Evin bahçesindeki çiçekler!”

“Başlarım çiçeğine” dedim.

Son kez bastım, hurdanın çalışacağı yok. Dağın başında onarımcı bul şimdi. Bir yandan da, ağbimin, bu araca ne zaman binecek olsak, ikide bir durdurup kaportayı kaldırırları geliyor usuma. Bir yerleri kurcalayıp çalıştırır her kezinde. Telefona sarıldım: Şarjı bitmiş. Gülistan'a döndüm, “Ayyy, benimkini ayakkabılığın üstünde unuttum” demez mi! Derken bahçesinde o güzel çiçekler olan evden bir adam çıktı, yanımıza geldi. Bize yardıma geldi sandım.

“Meraba.”

“Meraba.”

“Ne yana?”

“Çanakkale'ye gidecektik ama...”

“Tam yerinde durdunuz. Beni de Eceabat'a atarsanız sevinç duyurum... Aracınız da pek bir güzel, severim böyle dökülen ama sofistike, karakter sahibi araçları. Misler gibi de çiçek kokuları taşıyor dışarı, oh ne güzel...”

“Atamayız” dedim, “Araç bozuldu...”

Adam aracın çevresinde bir tur attı. Kasketli, gözlüklü, keçi sakallı, orta yaş biri.

“Ben aracı itecem. Sen boşa al, az gidince ilerde ikinci vitese tak, gaza asıl, sonra frene”

Denemekten başka umar yok, adam kolayca itti arabayı, zaten önümüz bayır aşağı, dediğini yaptım, araç çalışıverdi. Adam yetişmek için koştururken,

“Basıp gidelim mi?” dedim.

“Olmaz, adama ayıp olur” dedi Gülistan.

Adam geldi, önermesiz arkaya geçti oturdu.

“Meraba. Kendimi tanıtayım. Ben Asaf Tavsamaz, emekliyim, ozanım ve yerel tarihçiyim.”

Ey kadın, bırak da kararı ben vereyim, bi fırsat tanı, değil mi. Yooo....

“Aaaaa” diye hemen bir çığlık Gülistan'dan: “Ozan da ozandır!”

“Öyle miiiiiiii” dedi adam, başladı sorgu soruşturma süreci. Adım mı, pek yabancı gelmemiş ama, *Akatalpa* mı, bir iki sayısını görmüş olmalıymış, hani şu Köy Enstitülü ozanın çıkarttığı dergi değil miymiş bu, Antalya'da çıkıyormuş di mi. Onu, “İlk gelmiyorsunuz umarım buralara?” sorusu izledi. Gel gelelim, bir kez daha atılıp Gülistan hanımefendi bu soruya da “ilk geliyoruz” deme usuzluğunu yapıverdi. Oysa, “Yooo, buralara çok geldik, her yerini, her köşesini çok iyi biliriz, bilmediğimiz hiçbir yanı yok” demek gerekirmiş meğer. Eceabat'a gelinceye kadar bir yandan parfüm kokusu, bir yandan yerel tarihçe bilgisi...

Eceabat'a geldik ki, bir otobüs ve otomobil kalabalığı. Arabalı vapurlar habire araç boşaltıyor. Kimilerinde yabancı gezginler, kimilerinde öğrenciler, bayraklar, yazılar... Anadolu'nun öteki ucundan gelmiş bir otobüste şöyle yazıyordu: “Şehit dedem, bak torunların geldi” Bizim yerel tarihçeci, “Bu gece şafak ayını var, katılırsınız umarım” dedi ve hiç de inmeye davranmadı.

“Sizi nerde bırakayım?” dedim.

“Sizinle geliyorum. Sizin gibi seçkin bir ozana Troya gezisinde eşlik etmemek olur mu hiç?”

Bir elimle derhal Gülistan'ın ağzını kapattım, “Bundan kıvanç...” sözünün gerisi gırtlığında kaldı, “Bizim Çanakkale'de başka işlerimiz de var, uğrayacak yerler de var...” dedim adama.

“Olsun, ben beklerim. Sizin gibi değerli insanları bulmuşum, yitirmek istemem, beklemekten yüksünmem.”

Girdik arabalı vapura. Neyse adam arabadan indi, vapurun yan tarafına geçip, karadaki kaleleri iştahla izlemeye koyuldu.

“Off Ozan, boğacaktın beni.”

“Öl” dedim, “Başımıza sardın adamı.”

“Şirin adam” dedi Gülistan, “Babama benziyor: Meraklı, yardım sever...”

“Elbet bir gün anana benzer bir kadına da toslarız” dedim.

Vapur yanaşınca bastım gaza, adam arkamızdan “hop hop” diye koşturuyor, Gülistan'ın yüzü asıldı. Çanakkale dedikleri kent de, öteki kentler gibi bir kent işte, neyse bulup Troya yolunu aldım ele. Doğrusunu söylemek gerekirse, eski yıkıntı kentlerde dolanmayı hiç sevmem. Taş yığınları görmenin hiçbir

CANLI CANLI AZARLANMAK

I

Gibi kalan dilindeki tembel amentü
çocuğum olarak bana çirkin şiir yetişmiş
hem bu taba mecburmuş muyuz
hem kars öten cem terzisinden öpülecek

doğrusu çabuk unutmamanın renkli hengamesinde
şiir bu ya;
orta lıktan terk müdavimle mağlup süsleyip
alayına isyan,
derkenki uçlanan yancı saadeti

anca bi kayıpılanı katlı kalfasındadır, sevmek,
sevilmek için püskürttüğü dualardan da öte
puslu bir teyze ile bunu da mı inanıp
susarken sofrasında hayvan ve alkol

illa ki allah içeren temkinli maskot
kan kültürü ve ahlak tersinde çok gülümseyip
bakın ısrar ediyorum mat çoğunlukta biri
için için kendine gezegen ölçmüştür

II

açtığı cepheyi olumsuz anlamda seçirmiş buldu
bu ağrına gidince çantasından sıcak çıkardı
elverişi hayhuyunu en üzgüne saplayıp
elleriyle dileklerini yumduğundaki

ve canlı alkol çekince ve trablusgarp takvimi
düdük gibi kızaranlarımız oldu da
onlara ilkin küstük sonra güncelerini okuduk gizlice

dürttüğü yalvaçı çünkü olumsuz matrak'ı ile
a annesi karşısında aslanan süküt
çokağrına gitmiş üç kış gününe doğrudur
saçlarını tararkenki merteye öten

III

bütün bunlar erirken bir harfimiz var idi
canlı canlı azarlanmak istanbuldan geriye

ilginç ve de şiirsel yanı yok. Gel de Homeros'a us erdir, eski ozan işte n'olacak. Gel gelelim, Gülistan hanımefendi, her yıkıntının önünde duruyor, özene bezene fotoğraflar çekiyor, benimse ilk işim bir gölgelik bulup ayaküstü kestirmek oluyor.

Bir ara uzaklardan bir ses duyar gibi oldum. Biri, "...Yunan ordusu işte bu düzlükte konaklamıştı... Hektor ile Akhilleus şurada çarpışmaya başladılar... Troyalılar aha buradan çarpışmayı izliyorlardı..." diye anlatıyordu.

"İster misin, senin yerel tarihçeci burada olsun" dedim.

"Yok canım. Ektin ya adamı. Nasıl gelsin ki ta buralara."

Çakma tahta ata gelmiştik. Gülistan, içine girelim diye tutturdu. Dik bir merdiven. Üstü meraklı dolu. Biz de girdik sıraya, atın içinde birkaç kat var. Ya sabır çektim, en üst kata yönelen hatunu izledim ister istemez. Neyse bir pencere kaptık, başımı uzatıp bakayım dedim. Alt kat penceresinden kasketli bir baş uzanıverdi, bana sırtarak baktı.

"Meraba. Tahta atın öyküsünü anlatayım. Yunanlılar bakmışlar ki Troyalıları..." diye başladı bizim yerel tarihçeci.

Tahta attan, tahta atın öyküsü eşliğinde indik! Adam peşimizde... Gülistan:

"Bu kez ekme sakın adamcağızı, yazıktır, ayıptır" diye fısıldadı.

Arabaya ulaştık. Gülistan, adamı buyur etti. Derken bir tansık oldu, adam:

"Sizi geçirmek için gelmişim. Ben kalıyorum. Çok kalabalık burası, benim bilgime gerekseme çok olur bugün. Akşam kentte görüşürüz..." derken ben gazladım.

Döndük Çanakkale'ye. Geceleyecek yer bakıyoruz. Tarih bilgisi eksikliği kötü! Nerden bilelim ki, bu mevsimde İngilizler, Anzaklar yüz yıl önce düşüremedikleri Çanakkale'yi düşürmüşler, her yeri ele geçirmişler. Beş yıldızıya bile razı geldim, belediye oteline bile, yok, yok, koca kentte bize bir yatakcık yok. Usumdan üstlerine yıkılabilir buralı ozan arkadaşları geçiriyorum; birkaç ad var ama hepsi sokakta yat yine de bulaşma türünden tipler... Bir ara sokağa bıraktığımız araca döndük, olmadı içinde yatacağız, bengi-koku ve çürük kokusu sırayla dalgalanmayı sürdürüyor... Bir saat öyle bekledik, Gülistan başladı dırdıra:

"Adamcağıza iyi davransaydın, yardımcı olurdu bize... Ne babacan adamdı... Öyle insanlar incitilir mi? Araçta kalınır mı hiç? Çişimiz gelirse n'apcaz"

Birden usumda ışık yandı. Aracı çalıştırdım. Doğru arabalı vapura. Geçtik karşıya, düştüm Gelibolu yoluna. Gülistan şaşkın, "nereye gidiyoruz?" diye sorup duruyor. İlerden bir U dönüşü yapıp, o bahçesi çiçekli evi karanlıkta bile kolay buldum. Önünde bir kez daha zıncı diye durdum. Adamcağız şaşkın karşıladı bizi.

"Merhaba, bu gece sizdeyiz" dedim öneri beklemesiz, pabuçlarını çıkartmaya giriştim.

Adamın yüzü önce karıştı, sonra sevinmiş göründü. Gecekondu bozması bir ev. Eşi de tam bir tombul teyze, yaprak sarma yapmamış mı o gün, "Aaaa, çok severim" deyip yarısını götürdüm. Sonra örtülü, köşe yastıklı sedire rahat biçimde yerleşiverdim. Gülistan biraz şaşkın, biraz mutlu, yaptıklarına şaşıp duruyor. Çanakkale tarihinin Selçuklu ayağında uyumuşum. Gülistan'ın sesiyle uyandıgımda geceyi çoktan aşmıştık:

"Ay siz hiç susmaz mısınız, artık uyumak istiyorum" diyordu, adam ise saymaya devam ediyordu.

"Böyle babacan ve bilgili adam paylanır mı" diye fısıldadım Gülistan'a, "Hem Çanakkale tarihi dinlemek, Çanakkale sokaklarında gecelemeden iyidir" diye ekledim.

Ertesi gün, çiçekleri güzel bahçede güzel bir köy kahvaltısı yaptık, yonca biçimli kalenin yapılış öyküsü eşliğinde. Tombul teyze de kentin ünlü o güzel peynir tatlısından yapmıştı. Gülistan o güzel çiçeklere doğru dürüst bakamadı, tatlıyı da düşte gibi tattı, uyukladı durdu. Ayrılrken, Asaf Bey, "Şafak ayinine gitseydik" deyip duruyordu. "Gelecek yıl inşallah" deyip ayrıldık. Gülistan, dönüş yolunda da hep uyudu. Hatun kısmısı gezenektir, arada bir gezdirmekte yarar var! Yalnız hurda araçla yola çıkmayın, bir, yerel tarihçecilere çok dikkat edin, iki...

DURGUN GÜNLÜK*

Korkut KABAPALAMUT

11.04.2015

Sıkıcı, monoton bir cumartesi öğleden sonrası. Zaman, hiç hissettirmeden süratle akıyor. Takvimde yalnızca yedi gün olması, benim açımdan moral bozucu, usandırıcı. Yarın yine pazar, ki pek çokları gibi en hazzetmediğim, yadırgadığım gündür.

Hava serin sayılır. Elektrik sobası yakıyorum. Dışarı çıkasım pek yok. Elimde okunmayı bekleyen otuz kadar kitap var. Kimileri çok uzun süredir beklemekten artık kendilerini imha etmek istiyor olabilir. Tıpkı sahipleri gibi. Okumak bu aralar yorucu, tatsız. Sezgin Kaymaz kitapları hariç. Onları yoğun bir hazla okuyorum uzun zamandır. Toplam on iki kitap yazmış, ben bu aralar dokuzuncusunu okuyorum sanırım. Çok geç keşfettiğim bir yazar oldu. 'İletişim' gibi iyi bilinen bir yayınevi ile çalışmasına rağmen.

Günlüğün adını değiştirdim gitti. Bu sayede ona devam edebilirim belki. 'Şen Günlük' gibi bir başlığın altında serencamımı yazasım hiç yok doğrusu. Belki bu yeni başlık, olayı ironik olmaktan kurtarıp yazma hevesimi ve gücümü körükler. Ne de olsa yazmak, yazmamaktan iyidir. Yazmak, okumaktan da iyidir genellikle. Ama bunu kimse duymasın şimdi.

Bernard Lewis iyi bir tarihçi. Tabii, ben söylesem de öyle. İlber Ortaylı kadar çok şey biliyor mudur, bir şey diyemem. Ama üslubu ve sentez yeteneği ile ondan pek aşağı da kalmaz gibi göründü gözüme, meşhur *Ortadoğu* kitabı ile. Ama ciddi, oylumlu bir tarih kitabını okumak yorucu, zahmetli elbet. Belli bir günlük dozu asla aşmamak gerekiyor.

Dünden önce -perşembe- iki film birden izledim. Uzun süredir bir şey izlediğim yoktu. İsabetli seçimler yapmışım neyse ki. Yoksa yine sinemadan uzun bir süre için kopabilirdim. İkisi de Akdeniz filmleri idi. *Terraferma* ve *Il Postino*. İkincisini yıllardır izlemek ister dururum ama türlü aksilikler yüzünden kısmet olmazdı. Pablo Neruda ile acemi bir postacının arkadaşlıkları üzerine odaklanan, şiir, dostluk, aşk ve masumiyet üzerine bir başyapıt deyiş geçelim. Ne de olsa bu film hakkında herkes bir şeyler bilir. (*Şiir onu yazana değil, ihtiyaç duyana aittir.*)

Akşam oldu. Gözlerimde biraz yanma hissi var. Nedenini bilmiyorum. Muhtemelen biraz okursam geçer. Ama nedense bu günlüğe devam etmek de gerekiyor bir yandan.

12.04.2015

İşte anlamsız bir pazar günü daha. Saat ikiye geliyor. Az önce 'Manzara' adlı bir şiir yazdım ve iki arkadaşıma yolladım. Muhtemelen bir dergide yayımlarım. İlk dize, iki gün önce aklıma düşmüştü: 'Geri dönüyorum yorgunluktan bir ormana...' Sağlam, konsantre bir giriş dizesi yakalayabilirsem gerisi geliyor mutlaka. Ama şiire bitti diyemem. Daha epeyce çalışmalıyım üzerinde. Her gün birkaç kez okuyup düzeltmeliyim. Belki birkaç güne yayıma hazır olur. Nerede yayımlayacağım da ayrı bir dert tabii her zamanki gibi. Editörlerin çoğu beni tanımıyor. Ve belki de salt bu yüzden yazdıklarına dikkatle eğilmiyor. Hoş, ben de sıkıcı, ciddi görünümlü bu kimselerle tanışmak adına göbek atıyor sayılmam hiç.

Dışarı çıkar mıyım, bilmiyorum. Şimdilik odam bana çok küçük, bunaltıcı görünmüyor. En azından birkaç saat daha idare

edebilirim muhtemelen. Zaten alışverişe ve para çekmeye de çıkmam gerek.

Gece hiç iyi geçmedi. Kesintisiz uyudum gerçi ama son derece rahatsız edici düşlerle kirlenmişti yine bu uyku. İlaç fazla kaçırdım sanırım. Başımın belası düşlerden uyanmak için epey bir fiziksel çaba sarfetmem gerekti. Onların lanetli birer düş olduğunun ve bir an önce silkinip uyanmam gerektiğinin tamamıyla farkındaydım çünkü.

13.04.2015

Şimdilik evdeyim. Biraz kitap okudum. Lucky adlı muzır bir köpeğin ve çevresindeki insanların gülünç ve trajik öyküsünü müthiş bir ustalık ve acıklılıkla anlatan hacimli bir roman. Kitabın adı da *Lucky*. Bir Sezgin Kaymaz şaheseri. İnsan bu inanılmaz yazarın kitaplarını ne kadar okusa doymuyor, kanmıyor.

Dün akşam bir Seymour Hofmann filmi izledim. Adı, *Kumar Tutkusu*. Çok sevdiğim, hatta hayranı olduğum bir aktör. Keşke erken yaşta canına kıymasaydı. Kim bilir daha ne kadar çok karaktere hayat verecekti. Üstelik hemen hiç kötü, ucuz yapımlarda yer almıyordu. Muhtemelen bugün de *İnsan Avı* adlı filmi izlerim. H. B. Kahraman epey övmüştü bu filmi galiba.

Bugünlerde, daha doğrusu gecelerde hep birbirine benzer rüyalar görüyorum. Son derece sıkıntı verici şeyler. Hemen hepsinde de ayakkabılarımı yitiriyorum ve rüyanın neredeyse tamamı, onları panik içerisinde aramakla, koşuşturmakla geçiyor. Sabahları uyanınca, bu duruma gülsem mi ağlasam mı bilemiyorum. Bu ayakkabı yitirme takıntısı nereden geliyor hiç bilmiyorum. Muhtemelen Freud da bu soruya bir yanıt veremezdi.

Geçen ay iki şiir yayımladım. Biri *Akatalpa*'da, diğeri sanal bir dergi olan *Suje*'de. Sanırım *Akatalpa*'da yayımladığım biraz daha düzgün ve olmuş bir şiirdi. Benim için gayet üretken bir ay olmuş demek ki. Yılda yazdığım şiir sayısı altı yediyi geçmiyor ortalama olarak. Üstelik hepsi de üç dört kıt'adan ibaret, kısa denebilecek şiirler. Gerçi yazmak için pek çaba harcadığım ya da hevesli olduğum da iddia edilemez. Güçlü bir şair olduğumu düşünmüyorum. Buna asla ikna olmadım. Acemilik dönemim hariç, asla çok sayıda şiir yazmadım, velud bir kalem olmadım, kitap yayımlamayı usundan geçirmedim. Başkalarını okumayı ve takdir etmeyi yeğledim. Ama yazdığım zaman da, bunun zorlama olmadığını ve güçlü bir esin tarafından ustalıklı ve süratle yönlendirildiğimi hissediyorum, dahası bundan eminim. Eh, bu da az şey sayılmaz, şiir diye önümüze bir yığın çöpün ve abuklamanın pişkinlikle döküldüğü günümüz ortamında.

Vivian Maier. Bu adı ölene dek unutmayacağım. Tarihin en önemli sokak fotoğrafçılarından biri. Çekimleri, ölümünden sonra ve rastlantı eseri keşfedilmiş. Yaşamı boyunca 150 bin civarında fotoğraf çekmiş. Konusu genellikle 20. yy'ın ikinci yarısının New York şehri ve insanları. Yaşamı boyunca dadılık ve hizmetçilik yapmış. Eserlerini yayınlamamış. Oysa hemen hepsi büyüleyici güzellik ve çarpıcılıkta. Adına bir belgesel hazırlanmış: *Finding Vivian Maier*. O da çok başarılı, seyir zevki çok yüksek, özenli bir çalışma. Sonra da saatlerce bu eksantrik insanın yapıtlarına baktım. Bazıları saatlerce sıklımadan bakılabilecek derinlikte. Onun için ne söylesem az ve etkisiz kalır. En iyisi susayım. (Kendisine kişisel olarak fazla sempati duymadığımı da ekleyeyim bu arada.)

Geçen ay iki şiir yazdığım yetmezmiş gibi, bir de şiir incelemesi kaleme aldım. Mayıs ayında *Sincan İstasyonu*'nda yayımlanacak. Adı, 'Anday 20. Yüzyılı Yaşadı mı, Yaşamadı mı?'. 'Yağmurun Altında' adlı uzun ve muhteşem şiirini mercek altına aldım Anday'ın. İlk yayımlandığında ezberime aldığım ve kendi kendime sürekli mırıldandığım bir eserdi. Hâlâ da açıp okurum zaman zaman. Bu, yazdığım ilk ve şimdilik tek şiir incelemesi. Umarım kafasını gözünü yarmamışımdır fazla.

**BABAN OLDUM...
BABAN ÖLECEĞİM...**

Geçen ay, bir duruşma vesilesiyle, şiirlerini çok sevdiğim bir şair/avukat ile tanıştım. Yazılarımı, özellikle aforizmalarımı severek okuyormuş. Şiirlerim içinse aynı şeyi söyleyemeyeceğini, onları yeterince sıkı bulmadığımı, az rastlanır bir açıkyüreklilikle, ayaküstü ekleyiverdi. Sevinssem mi, yoksa üzülsem mi, doğrusu pek bilemedim.

Çok şiddetli bir boyun ve sırt ağrısı çekiyorum. Öyle ki, yürümekte ve başımı taşımakta zorlanıyorum. Belki biraz yumuşar düşüncesiyle sıcak duşa girdim ama ayakta kaldığım için daha da şiddetlendi. Yanlış pozisyonda oturmak ve uzanmaktan kaynaklanıyor muhtemelen. Daha dikkatli olmam gerek.

Evet, son birkaç aydır hayli durgun, hatta melankolik bir adam olup çıktım. Gerçi, etrafa pek belli etmiyorum sanırım. Kimse de çıkıp, 'sende bir değişiklik var sanki!' demiyor. Belki de insanların ilgisizliğinden, sürekli ve yoğun olarak kendileriyle meşgul olmalarından dolayıdır, bu kırıcı ama yerinde dikkatsizlik. Yerinde, çünkü çıkıp kimseye de açıklama yapacak hevesim yok, neden böyle durgun, sessiz, mutedil bir adam olup çıktığım olduğum hususunda. Belki de eskiden beri öyleyimdir de, farkında değilimdir. Benden beklenir.

Yine de yaşamak heyecan verici bir deneyim. Artık bunu istesem de unutamam ve bu düşünceyle en kötü, kırık zamanlarda bile ayakta kalırım büyük olasılıkla. Keşke bu kutlu gerçeği daha erken yaşlarda keşfetsem ve tadını çıkarsaydım. Hayatta olmak muhteşem bir nimet ve depresif insanlar, bu çok temel gerçeğin ayırıcında ol(a)madıkları için talihsizler bana göre.

Bir insan 2015 Türkiye'sinde neden şiir kitabı yayımlar ki? Kimin umurunda? İtiraf etmek gerekirse, ben bile son zamanlarda şöyle bir göz atıp raflardaki yerlerine biraz da utanarak geri koyuyorum onları. Tarih kitaplarına, yeni çıkmış araştırma çalışmalarına yöneliyorum heyecanla. Şiir kitabı yazılacak ve okunacak, bunların hayatta bir karşılığının olduğu, şiirin insanlara bir şeyler ifade edebileceği bir çağdan geçmiyoruz yazık ki. (Belki de bu aralar bana öyle geliyordur salt, bilemem, bir tartışma yaratmak da istemem.) Durgunluğumun başladığı günden bu yana, edebiyat dergilerine de hayli mesafeliyim. Üçü dışında izlemiyorum. İkisinde zaten kendim varım. Ama bu aralar dergi okumayı, şiir okumayı özledim sanki biraz. İlk fırsatta birkaç düzgün dergi alıp okumalı. Şiir dergisi, şiir kitabına oranla daha makul, tüketilebilir/değerlendirilebilir gibi geliyor bana nedense. Belki kolektif bir çabanın ürünü olduğundan dolayıdır.

Koltuğa yerleşip bunları yazmaya başladığım andan itibaren boyun ağrım geçti. Kapıları, camları açasım, bolca su tüketesim, şöyle biraz haykirasım, hatta soyunup dans edesim var nedense şimdi. Saat 23.05. Biraz okuyup uyumalı.

***Düşünce ağırlıklı okuma ve sinema günlükleri.**

Çıktı!

Avlulara Bakan Pencere

Şiir

Osman Namdar

Favori Yayınları, Ankara, Şubat 2015, 64 s

Ünsal ÇANKAYA

ÖLÜM VARKEN ÖLDÜRMEK NE?

İyiler tez ölür, gögnür özümüz,
Göğ ekine yanan Yunus dilinde.
Anayı atayı yakar o ateş;
Adı zulümdür.

Ne erkek arıyordur ne de derdi dışıdır,
Bilmeden gidilir hep, bir tuhaftır o ülke.
Sınırdır parolaya zaman deyip geçilir.

Yine de iyilerden sona kalır kötüler.
Ata binmek bilmeyip atlarını vuranlar,
Türkü yakamayınca söyleyeni yakanlar,
Aydın şavkını görüp onu pula sayanlar,
Günü sayılıyorken ölümsüzlük umanlar.

Çünkü insan ölümlüdür alna yazılmıştır yasa,
Hükmü veren doğa ana kırar kalemi canlara.

Oysa kadımlarımız daha çok öldürülür,
Ruhları param parça edilir yaşıyorken,
Bedenlerle düşleri ellerinde değıldir.

Giden de kalan da çoktan ölüdür,
Düşleri gülüşleri katledilmiştir.
Anladığımız çaresizlikte
Vuran kıran ise düşman yarımız.

Bu yüreğimizin unutmayan yanıdır.
Simsıkı bağlanan gözler ağlasın.

Gebze, 21.02.2015

KÜÇÜK NOTLAR -5

Hüseyin KORKMAZ

★**İrmak Sohbetleri:** Şiir; şairin kimliğini, karakterini boşluktan yontarak, yeni bir ölümsüz "ben" yaratmakla uğraşır. Yeni bir kimliğe --ben'e-- sahip olan şairse; kendisine yeni bir alternatif yaşam alanı açmak zorunda kalır, başka türlü burada boğulur, çürür ve tükenir.

Belki de şair, "manevi bir dünya" yaratma kurgusuyla şiirini yazıyor ve yarattığı bu manevi yerkürede bütün yaşam araç-gereçlerini, üretim araç-gereçlerini yine şiirden karşılıyordu. Başka türlü manevi dünyada hayatta kalamazdı ki!

★**Bilinç Arttırıcı Söylem:** İnsani köleleştirme araçlarına karşı halkın bilinç seviyesini arttırmak için önce bireyci farkındalık yaratma misyonunu üstlenen şair; hayat birikimini, bu uğurda gözünü kırpmadan bütün zamanını şiire verir.

★**Öze ve Özgünlüğe Dair Çıkarımlar:** Her şiir özgündür. Hiç bir şiir birbirine benzemez. Algımızda kelebek etkisi yaratır şiir ve bilinç atmosferinde kaosa neden olur, bu nedenle öngörülemez bir yapıya da sahiptir. Dilin üretimi günlük hayatımıza çok sık etki yaratır. Etki kılan, hayatın yaraladıklarını onaran çağrışım, bizi onu söyleyen kişiye götürür. Söyleyeni kuşkuya düşürücü, okuyanı boşluğa götüren, boşlukta tutan yapıt bazen de hayatın tekdüzeliğini, sıkıcılığını ve ağırlığını üzerimizden alır. Böyle bir yapıtın üstünlüğü, ancak öze dair özgül ilkelere dayanılarak günlük hayatı zararsızlaştırır ve böyle bir yapıt şiir-dili sınırlarını çizerek bir özgüsel biçimde varlığını yaşatır. Her şeyin modernist ve özgür olma fikri söz konusu olunca gelenek türü de söz konusu olur. Özün büyük sorunlulukla sıkı sıkıya bağlı olduğu dil, anlamlar dünyasına çekilir. Biz, bir diğer dilin görevini üstlenen, insanın, dil kullanarak bütün anlamlar içerisinde bir kesit anlam çıkararak, hep rastgele tesadüflere uğrayan kişiler olmamızın yanında özün niyetini sorgulayan, yargılayan önyargılarımızdır. Bu koşulları anlaşılır düzeye çeken biçimsel zorunluluğun özsel zorunluluğa etkisi olduğunu biliyoruz.

Demek ki şairin anlaşılır olmasını istemesi dilin davranışını görüp, doğal eğretilenle ile benzetme arasında doğal ve insani bir çalışma sonucu görülür. Şu kadarı kesin; böyle bir şiir yazma huyuna sahip doğal yeteneği sorgulayan, hayatı denetimleyerek çözen kişi bu eksende dil konusunda kendi iradesinden vazgeçmez. Bu eğilim nedeniyle şairin kendi iradesi şiir-dili tamamen özgürdür, kişiliğinin bu özgür tutumu toplumsal hayatın tanığıdır. Bu da gösteriyor ki şair, neyi hissediyorsa onu disiplinli bir kurguyla ifade etme isteğini bırakmayacak ve özgür birey olarak modernist hırçınlığını, kaygısını güvenilir ve etki edici bir şekilde şiire aktaracaktır.

★**Bilginin Alnyazısı (Fichte):** Kişiliği, sözü toplumun gerçek hayatına ve sorunlarına dahil bir şairin değişimi, özü kaybetmeden şiirin merkezini inşa etmesidir. Yani şairin amacı öze dairdir. Bu amaç, içerisinde yeterli koşullarına göre insan taşır. Şiirde yüceltilmiş insanlar ve onların hayatına dair sunumları belirginleştirilmiş öneriler tüm çıplaklığıyla karşısındadır okuyucunun. Okuyucunun bütün değişimlerinde de şiirin gücü kuvveti eksiksizdir. Eksikliği olan insandır. Doğa ve hayatsa tamdır. Tamı bölen insan bütünü oluşturma gayretindedir yine de her şeye rağmen. Gayreti, varlığının hükmünü şiire teslim eder. Az çok şiiri bilen bilgiler topluluğu

Fichte'nin 'bilginin alnyazısı' çıkarımını bize yani yaşamın şiirine katkı yapar. Şiirde bilginin alnyazısıdır bir bakıma çünkü kaderini sorgusuz kabul ederiz kimi zaman isyan ederek kimi zaman çaresiz bir durumda.

İçinde her tür doluluğun olduğu bir dünyada kimsenin kalıcı bir yeri yoktur. Kalıcı bir yer edinme ancak özgün olmakla mümkün. Özün, özgül ağırlığı zorlu bir sürecin kazanımı sonucu elde edilir. Öznelerin çeşitliliği etkisini genişletebileceği gibi daraltabilir de. Şair, sesini genişçe yayarak açtığı boşluğu doldurmalıdır. Yankısı tiz bir ses öze dair verilerini eksik duyurur. Eksik bir doluluksa göğü kuşatan sis gibi geçicidir; zamanla dağılır, sonundaysa varlığından eser kalmaz duruma gelir.

Öze dair yanlı değerlendirmede kuşku belirlese de özgünlüğün getirisi yalnızca koşullara göre biçim-biçem içerisinde canlı duygunun anımsanmasıdır. Dil, 'hayal kırıklığı yaşayan birey'in tutunduğu eldir. Bazen yabancı gelse de bireyin ta kendisidir dil. Şair, her nasılsa toplumsal sorunların dile getirilmesinde birlik istese de okuyucu çeşitlilik ister; estetik anlayışı göz ardı ederek şiirini kuramayacağını bilen şair, modernin yasasını eşitlik ve özgürlük değerleri olarak kurgular. Sonra şiir bilinçli olarak durdurulabilen bir duyguyla verilir. Bunun için öz-duygusuna inebilen şair, niteliksel dili kendince ifade etme şekli olarak kullanır. Gerektiğinde de doğal olana kıyarak imge, eğretilenle vs. söz sanatlarından yararlanıp şiirin eksikliğini bir nebze olsa da giderebilecektir. Şair tarafından kullanılan dil, kendi özgünlüğünün çerçevesini oluşturacaksa bu ancak birbirine benzeyen taklit şiirleri taklit etmeyerek, bunu reddederek gerçekleştirecektir.

Şair, içinde, ön gördüğü şiiri özgün kıldı mı, en yüksek şiirsel ve dilsel çekim oluşturur, yalnızca kendi iç dünyasının yorumlayıcısı ve iç görüllüğü-duyumsamaların dışı aktarımıyla baş başadır. Buna karşılık, bir söz dizimi müdafaası olarak da gördüğüm şiir, özel bir dünyanın nesnel bir insanın karşısına, ne ölçüde çıkarabildiğimiz sorunudur. Özel dünyaya sahip şairin şiirdeki kendi varlığını silmeden sunumu ve nesnel bir insanın-halkın bunu algılayışı özgünlüğünü ortaya konar.

★**Şiir Aynasında Görünen Felsefe:** Şiir, aynada yansımalar yaratır. Şiirin aynasında şüphenin yüzü hep vardır. Bilinmezlik ve sorgulayış kendisini görür. Sorgulayış ve şüphe felsefenin köşe taşlarıdır.

Lirizm; şiirin coşkusu, ahengidir. Her şiirde vardır ve derinden hissedilirse lirizm güzel bir şeydir, şiiri hareketlendirir, şiire ivme katar. Ama yüzeysel lirizmle yapılmış şiir, çabuk tüketilir, arabeskleştirme tehlikesi vardır hep. Şiirde imgeler yardımıyla bir derinlik oluşturulursa ve bu dipte yapılacak hareketlendirici lirizmle şiirde güçlü bir dip akıntısı sağlanabilir.

★**Fırat'ın Eteğinde Mavi (-) ile Yeşil (+) Diyalogları:**

- Mavi çok üzgün; Mavi hep yalnız! Mavi gök. Yeşil, yüzüdür suyun. Yeşil'i neden gider uzağına bir ağacın.

+ Susuz kalmayı öğrenen çöl gibi Yeşil. Serap mıdır Yeşil, su mudur bilinmez.

- Çok kırık Mavi ama anlamaz ki onu Yeşil'i! Niye yalnız bırakır bilmez mi ki her yerde her şeyde yalnız, Yeşil'siz. Maskesidir gülüşü, Mavi'nin. Mavi, Yeşil'in hayaliyle yaşar bir gül gibi eksik ve eski bir çiçek olarak. Yeşil, anlamaz mı Mavi'yi; hiç bilmez mi Yeşil, sevdayı?

+ Tüm uzaklıklarda yakınındadır Yeşil. İçinde kıpırdar bir kuş; seslenir, çırpınır varmak için gamzene.

Özkan SATILMIŞ

CAN ÇEKİRDEĞİ

Oğlum için

Dörtnala pamuksun, ağzın ipek kazanı
Sana dayayınca gecemin sırtını
Kaçıp gidiyor ömrümün yediği dayaklar

Ellerin var, ellerin gök kaymağı senin
Ölü bir serçe konup güvercin uçuyorum

Her çekmeceyi merakla işleyen
Sincap iğneli dikiş makinesi gözlerin

Sesin bir deniz parkına giriş kapısı:
Uçurtma kuyruklu şeffaf balıklar,
Süt süngerleri, hınzır yosunlar

Gerdanın milyon kere bal
Onu çalışıyorum isot'tan bir günün kapısına

Gövden çiçek pazarı,
Kokusu günde yirmi dört saat çalışkan

Sen, yüzümü lunaparka açan
Huzurdan anahtar

- Mavi, günün içinde suskun bir kumru, bekler Yeşil'in gelmesini... Onu sevmesini... O zaman Mavi olacak rüyaların hepsi.

- Mavi, çok özledi Yeşil'i. An gelir Mavi'nin içinde koyulaşır yokluğu ve sonra çaresiz bir ağaç kuşunu kovar; ateş kendi külünü beğenmez.

+ Zehir zemberek ölürüm her yaz ne var ki; hepsi bu!

Devam edecek

★Dokunuşlar:

1. Mataram yok ki, gözyaşı biriktireyim kurşun deliğine! Ah! o gözler belki Kuvayı Milliye Destanı!

2. Aşka dervişan; hakka gönül arzusudur! Bir yudum yâr sesinden iki kelam edemedik ki seninle!

3. Karac'oğlan güzellemesi bir bakış olsa gerek!

4. Kalpte semah ayini! Huşu içinde beni bana teslim eden bir Hüseyin!

5. Ah! Türküler ki, şiirlerin ağlamış hâli midir?

6. Bakıp da görünmeyen boşluktum kendime filizsiz günler de, gölgem de bıraktı beni, gitti!

7. Hazreti Şah'ın Avazı denen turnam, gönül kuşumu görürsen sen de secdeye dur!

Malatya, 26 Mart 2015

İdris SEZGİN

SANRI

tanrının bilmediğini biliyor insan:
ölüm

tüm zamanlardır içimdeki
inanmıyorsan gel dokun kalbime
şeyler geriye kül
yeni gözler yağmadıysa evrenin çürük avlusuna
hem bu yağmur neden esrik
bilmeden öptüm mü dudağından
dokunduğum nesnelere vardım sınırına
kalp'in çok ihtimal

sustuğu yeri seçebilirdi
şeytana yakın yaratılmasaydı insan
içimin kuyularını örtüyor ölüm duygusu
sabahın kıyısına koşup duruyor ayaklarım
bildiğim her şey ibnesiymiş yokluğun
hiçlikle sevişiyor

zamana pansiyon bedenim
hem neden kabuk bağlamıyor "an"
yaşam sevinci mi bastı yaram
bu ters yüz eden kendi fırtınam
her insan kendine benzeyen son'la...
düşün ki isa o bedel için
kovuldu yeryüzünden
ve tek yanaklı şiir
neye vursan

sanrılar sancı çatlağında, yeniden doğuruyor taşa ölümü
öğreten sular
ben yara ben kabuk kendi yarama
şiirden uzak duralım bu an
bir lütuf değil bu
yazdıkça uzuyor derdim
böyle bilsin tanrı ve insan.

Dilek BAYRAM

PREHİSTORYA

İlk savaşımda:
Gece vardı yanımda,
Ayna vardı,
Saat vardı.

Boyası aşınmış,
Badana zamanı gelmiş duvarlar
Az biraz sidik kokusu...

Dilgi vardı ama hiç kullanmadım.

Gençliğimin yalın hali vardı,
Cadı avına çıkmıştı baykuşlar.

Galibiyetimi gören
Bir ben vardım
Bir de sağ elimin kanayan yarası.

İlk savaşımda gece toprak kokusunu duydu.
Ben huzuruna çıktım gecenin: her şey muamma bir historya.

tOSTmODERN ŞEYler

Oresay Özgür DOĞAN

Ey Okuyucu!

Onları aynı kefeye koymayın, teraziye saygı gösterin.

Şiiri esas alarak... "Ama piyasa böyle, iş icabı" diyerek ölçüsü hep hatırlatılan ve taklidi benimsenmiş, canlı, yüksek şiirsel iletişim kurmanın; katılmadığına katılmış gibi görünmenin; öğrenilmiş çaresizlik içinde pasif tanıklığa soyunmanın; ilgisini özenle övgüye yatırmanın; şeyleri avuçlarını kızartacak kadar alkışlamanın ve daha bir sürü şey yapmanın uygun olacağı düşünülmektedir ki bu hep böyle süregelmiştir ve en can alıcı noktadır kendinden uzak durana, kendinde kiracı olana...

/Çağırın sisi, geldiğinde bildiğini okusun.

Gördüğünüz gibi yeni bir Şey'e pencere açtım. Nedense, özellikle başlığı ve bazı parçaları konusunda sıkıntıya düştüm. Hep düşerim. Görünen ile görünmeyen o eksik arayışın içinde etkileşime girmeye başladığımda hemen ortaya çıkan ve belki günlerce sürecek olan alternatifler ve olasılıklar kuyusu görünen ile görünmeyenin savunma mekanizması küçük bir kargaşa insanı boğmaya başlıyor.

Durumun zor ancak boy gözgüsünü parlatan bir yanı da: Elbette yeri geldiğinde açıklandıktan sonra açıklanacak başka bir Şey'i içinde barındıran Şey'lerin ağır baskısı yani o gizlenmiş dokuya paylaştırılmış zenginliğin eninde sonunda öznenin kendisine "yararlı yalanlar" hazırlamasına kapı açmasıdır.

Ve seslendim: "Ayna ayna söyle bana!..."

Karşımda iyi veya sıkı 'kalabalıkların psikolojisi'.

İşgal için alıştırma yapmalıyım. Yani kitaplarla geliveren bir kaderin getirdiği stratejik noktada, bu dört mevsim güzelim ılık dümen suyunda... Yine büyük ve küçük şeylerin, şey çatışmaların, her daim taltif edilen/edilecek düzenini (nazar boncuklu uyumu) sağlamaştırması ve nihayetinde belirgin kılması üzerinden yüründüğünde, yürüyelim, çetrefilli ve kaba ilişkiler yumağının ortasında kalıveren çoğunluk şiir kişisinin, unvan pekiştirmek ve yer oluşturmak için tanklı tüfekli çeşitli yükselti gruplarıyla kısmen ruhsatı alınmış ahlaklı bir bütünleşmeye gitmesinin ortaya çıkaracağı yıpratıcı ve yozlaştırıcı sonuçların yeni yerleşik davranışlarla ve kurallarla mutena bir başlangıca dönüşmesinin [Soluklanmalıyım. Soluğun, soluğumu kesiyor.] genç şairlerin biraz da deneyimli şiir hekimlerinin kışkırtmasıyla referans aldığı veya alacağı bir değerler sistemini yaratması üzerine yalnızca bozguncu düşünmenin (düşüncenin) kalıcı kayda değer bir anlamı olmadığını ama ancak görevini yapan Küba'ya Rosetta indirmiş şemŞiyeli okuruyla kürsüsünü mikrofonunu ve bir bardak suyunu yanına alıkoymuş sıkı ve dalgın şair üreten deli üretim merkezleri kurduğunu söylesem... Söyleyebilirim. Söyle. Söyle. Söyle. Deliyiz biz deli!

Bu şiirsel düz yürüyüşte, eklektizmin pususuna yakalanmadan, bir klan kültürü içinde devinen bireyselliği ayyuka çıkarıp... Neyse başka zaman başka bir şeye bağlarız yarıda kalan bu birden fazla yan izlekli doğa yürüyüşünü. Evet, buzul çağı sona erince yok olup gideceğiz.

Kötü yola düşen Melek diyor ki: Açıp, fındık ve tuzlu fıstıkla yenilginin tüllü pencerelerini, bir konuşu tertipleylim, söylensin yüzümüzdeki o kaçak tebessüm. Neyse. Dediğim Gibi. İçlenmeyi de becerebilirim hiçbir zorluk çıkarmadan. Bazen ve giderek çoğunlukla, son teste tabi tutulmuş bir şiirin - ki durup dururken insanın başına iş açar- okuyucuda yaratıverdiği katılma duygusunu karşılayan ustalıkla

oluşturulmuş nazik alınganlığın gerisindeki kuşkuya ulaşmak istiyorum. Bütünüyle yorumu, verili dille beslenen algı hızını yanına almış haşın bir ön yargıdan korumaktan söz ediyorum. Böylesine bir kuşkunun anlam birlikteliğini parçalaması bazen üzücü olabilir.

Veya o konuşur sen dinlersin. Öte yandan çürümenin çatıverdiği anlam karşısında susuveren toprağa yerleşik yaratıcı şairin ürettikleriyle baş başa kalan edebi incelikli yalnızlığını da düşünüyorum. Hani o sayfada ve aynada kalanı... Gerçekle, yaratıcılığını birleştirmeyi becerebilen şairin, birden bire (durdurulduğu) basılı ve yazılı sürecin ekonomik sorunları noktasında kendine çeki düzen vermesinin/verdirilmesinin şiire etkisini kim yabana atabilir...

Bu sevecen, lirik etki ve sonucun sürekli ön plana çıkardığı, bir kısır işler güçler döngüsünde mayalanan ve kendini bulan ama yolunda debelenen zavallı "umut"un pürtelaş hâli de gözden kaçırılmamalıdır. Bu duruma, yakasına gül takıp "Umut"a çullanmak diyelim, geçelim. Acaba kardeşçe içlenip usluca söylenmeyi şiirden sayan sözcük tutumlu şair, sığındığı/sığınabildiği biçimlendirme (korku) grupları içinde çember dışına atılma çekingenliğini palazlandırarak, şiirin uçurumuna ne kadar yaklaşabilir? Ayrıca anlamı ve anlamını parçalara ayırıp her bir parçayı, miras imgelerle görkemli çıkar çatışmaları için hazırlamak da kolay olmasa gerek. Şairin, toplumsal ve bireysel sorun-gerçeklerden daha yumuşak bir edayla ölçülmüş, biçilmiş ve denetim altına alınmış bir tavırla, bilerek uzakta kalmasından söz ediyorum.

Bir antlaşmayla güvence altına alınmış bu ödüllü uzaklık, kendi şairini de üreten her türlü iktidarın, bakın söyleme demokrasisi var, diyeceği bir uzaklıktır: Piyon üretme fabrikası. İyi gitmeyen şeyler, alışkanlık yapıyor, kalabalıklaştırıyor. Bu tür bir alışkanlığı şiirle beslemek iç karartıcı olabilir. Aynı pozun yapraksız ağacıyız. Aramızdaki mekânsız şiirsel benzerlikleri bulabilir misiniz, şüphesiz sevinecek olan? Neyse ya! Neyse ne!

Hem şair ekolojasyonu diye bir şey var: Dalgalar işe yaradı. Evet, nesnelere konuşmaya başladım. Bazı şeyleri görmezden geliyorum. Şeylerin, küçük aksilikler çıkarması hoşuma gidiyor. Ha bir de sözlük anlamını yitirmiş belleksiz kelimelerden mürekkep cümleler okumak istiyorum. Hızla çıkıyorum basamakları. Durup durup bir ismi olana, o kundaklanmış ırmağa sesleniyorum. Sen a'sın ben be'yim. Yani şöyle bir banka çöküp, saf bir özgüven çakısıyla işlenmiş yaşamışlığın üzerinde, uzağa meyilli yani şöyle sağına 10 derece dönerek düşünceler dalmış, günümüz Türk şiirini düşünen siyah beyaz bir fotoğrafa konu aktörü olsaydı bedenim ve kıymıklanmış ruhum, yani kendimin sınırlarında kendimi kolaçan eden köşeye bucağa sinmeye heveskâr kendiliklerim çılgınlığın yokuşuna tırmansaydı... Yani olsaydım orada, o masumiyet ve anlam ağacının oluşum odasında en az 10 şiir ötede olurdu kendimden. Yani üstelik imge hâlâ algı için İstanbul trafiği iken, filan.

Ama herkeste bir parça doğal güzellik var, resmini iyicil renklerle kurgulayan... Evet, nihayet farkına vardım. Bölünmez avlu. Sevimli mi sevimli bir çılgılık, kendine kedili barınak isteyen. Sevgili kardeşim lütfen gerisinde bekleyin şiirlerin. Ama çürüyen değerler meselesidir, o doz ey şair. Sararmış kâğıtlardan çıkarsınız yavaşça.

Sonra ben açtım kapıyı. Okudum her bir paragrafsız metni. Bukalemun için sırnaşık dal. Gün boyu. Aynı kalbin şarkısını söyleyen bir biçim bolluğu. Selam dur. 1+1=2 Hep, cart curt işler! Çizdik üzerini birbirini kuran saatlerin. Giyindin sırasını bekleyen o vahşi hayvanı. Neyse.

Risk alan bu dengeli söylenmelerden sıkıldım. Beni bu hâle siz getirdiniz. Şimdi Lermontov okuyacağım, hani şu düellonun

ÖLÜ NEHİR

bir çift göğüs ucu görünüyor suyun yüzünde
bir kadına ait olmalı bu, ölü
suların içinde yaşayan

nefes alıyor akan nehirle birlikte, ölü
kadının yüzeye vurmuş ölü memeleri

yukarıdan aşağıya.

düşen baş dönmesi...panikatak, yerçekimi
sarılıyor kendi içine

makaralardan boşalan hayat

sarsıntısını alıyor kalbin, yetişmeliyiz
oysa daha sevinçli kalıbın maliyeti yetişmeliyiz
göze yuva açan ağrının yırttığı yetişmeliyiz
ceket yakalarımıza taktığımız broş

ışıldısını haykıran göğsümüzün batığı

yüzüyor ölü nehrin üzerinde
rahmimizde patlayan deli lik
bu tanrının bile aklına gelmiş değil
hayır hayır, henüz hiçbir şey olmuş değil

ellerimi koyuyorum buharlaşan nehrin üzerine
virginia wolf., nehrin içinde ışıklı oda
zamanın kalbindeki -ağrıyı taşıyan- yırtık
henüz hiçbir şey olmuş değil

bir çift göğüs ucu görünüyor sadece
akıp giden nehrin üzerinde

terkisinde, 27 yaşında, çekip giden. İsterseniz siz
konuşabilirsiniz, avluya bağlanmış o aşka adanmış imgelerle.
Birden fazla durumun gelip varlığına çullanmasıdır bu
keşmekeş.

Evet, nihayet farkına vardım: Güzel resimler, güzel
birlikteliklerin müjdecisidir. İşi artık deliliğe vurmuyorum, haz
kardeşliğine inanıyorum, çabuk çabuk ehlileşen. Haz dediğim,
sevinç toplayan acılar tabiatıdır. Yorulunca bir çardağın altında
toplanelim. Temiz havada dinlendirelim sıkıntıyı.

/Açtım kapağını boşluğun, kendime bir boşluk çizdim,
karakalem sarışın.

Şeytan diyor, kalk bir çırpıda, yani hiç ara vermeden [ama
sabahın ilk ışıklarında bitecek şekilde] bir şiir, bir de öykü yaz.
Evet, ilginç olabilir ama öncelikle çekip çıkarmalıyım aklımı,
zamanın astarı tutumlar döngüsünden ve ulaşmalıyım gürültüler
arasında üstün yaratıcılığımıza, matematiğini aşan... Yes, alaylıdır
memleketin bu tertemiz havası. Neyse.

"Serin pencereden / acı bir yaprak kokusu süzülüyor." C.
Pavese.

MEMLEKETİMDEN İSYAN MANZARALARI

II. VELİ

Kanın hankardeşiyim
geçtiğimiz yüzyıldan
beri

Gabar benim sonsuzluğum
kara bulut şapka Gabar'a
yel düşmez koyağından
taşından
Gabar'ın halefi
Cudi
a d e m s i z h a v v a s ı z
yapayalnız
Nuh Nebi'den beri

Dicle delince
Cizre'yi
Cudi'ye hürmet
durulur
kırağı konar suyuna
uzanır Silopi'ye nazenin
Silopi'nin narı,
kirlili pamuğu
benim sonsuzluğum

Veli...
ben Veli...
gayri dağlarımda çirkin olmaz

BİR SİSİFOS SÖYLENCESİ

Biliyorum sen de düşünüyorsundur
hücrelerindeki iletişimsizliği
kışın ortasında
bir yaz filmini canlandırmayı
köşesine çekilmiş,
raflardan, camın kenarından,
kentnin düşük bir caddesinden
kaçıp gelmemek için ısrar eden
eli kulağında
mutedil bir havaya yapışmış
şehrayin yakınlığı...

dinlemezsen,
eksik kalır:
bu ezgiyi;
mevkuf olduğun,
mecbur kaldığım.

biliyorum düşünüyorsun
kendini kendine armağan bırakıp
başrolünde kalmayı
zihninin rezervinde
Tanrıların sana cezasını
Tanrısızların bana müjdesini.

NÂZIM HİKMET'İN VE EDİP CANSEVER'İN "MASA" LARI

İbrahim OLUKLU

Bu, Nâzım Hikmet'in "Saman Sarısı" adlı şiirinin bir bölümündeki "masa"dır:

...
"ayrılık masanın üstündeydi kahve bardağınla limonatamın
arasında
onu oraya sen koydun

bir taş kuyunun dibindeki suyu
bakıyorum eğilip
bir koca kişi gülümsüyor bir buluta belli belirsiz
sesleniyorum
seni yitirmiş geri dönüyor sesimin yankıları
ayrılık masanın üstündeydi cıgara paketinde
gözlüklü garson getirdi onu ama sen ismarladın
kıvrılan bir dumandı gözlerinin içinde senin
cıgaranın ucunda senin
ve hoşça kal demeğe hazır olan avucunda
ayrılık masanın üstünde dirseğini dayadığın yerdeydi
aklından geçenlerdeydi ayrılık
benden gizlediklerinde gizlemediklerinde
ayrılık rahatlığında senin
senin güvenindeydi bana
büyük korkundaydı ayrılık
birdenbire kapın açılır gibi sevdalanmak birilerine ansızın
oysa beni seviyorsun ama bunun farkında değilsin
ayrılık bunu farketmeyişindeydi senin
ayrılık kurtulmuştu yerçekiminden ağırlığı yoktu tüy gibiydi
diyemem
tüyün de ağırlığı var ayrılığın ağırlığı yoktu ama kendisi
vardı"

...
Görülüyor ki Nâzım Hikmet'in "Saman Sarısı" şiirinden alınan bu bölümde, şiirin tamamında da böyledir, "(senin) kahve bardağınla (benim) limonatamın arasında" denilen yerde iki kişi, "bir koca kişi gülümsüyor bir buluta belli belirsiz" denilen yerde bir başka kişi, "ayrılık masanın üstündeydi cıgara paketinde/ gözlüklü garson getirdi onu ama sen ismarladın" dizelerinde bir başka kişi daha var. Yani burada dört kişi var ve bu dört kişi kendi eylemleriyle, sahip olduklarıyla anlatılıyor.

Nâzım Hikmet'in şiirinde, şiire verilen belirlenmişlik şiirin iç yaşantısıyla/özneliğiyle sınırlandırılmamış, imgeler ve kavramlar o iç yaşantıdan/öznelikten dışarı, nesnel dünyaya açılacak olanaklarla biçimlendirilmiştir.

Bu, Gerçekçi Felsefe ve Gerçekçi Tarih Anlayışı içinde bir ele alış tarzıdır. Bir estetik tarzıdır, bir şiir yazma tarzıdır.

Bu da Edip Cansever'in "Masa Da Masaymış Ha..." adlı şiirindeki "masa"dır:

"Adam yaşama sevinci içinde
Masaya anahtarlarını koydu
Bakır kaseye çiçekleri koydu
Sütünü yumurtasını koydu
Pencereden gelen ışığı koydu
Bisiklet sesini çıkırık sesini
Ekmeğin havanın yumuşaklığını koydu
Adam masaya
Aklında olup bitenleri koydu
Ne yapmak istiyordu hayatta
İşte onu koydu
Kimi seviyordu kimi sevmiyordu
Adam masaya onları da koydu →

Serkan ÖZER

SESSİZLİK DAHİL

bütün sayılarla içimde oluşan zamanın,
ayakları yere basmayan düşleri...
boş anlatırım, boş dinlerim
zincirlidir ayaklarım, ellerim güz yeniği

yol kenarlarımda servi
ona gitti kuş, ölü döndü düş...
kimin sessizliği bu ?
tüylerinizden dökülüyor tarih, kötüsünden

kaldırımlarım boyalı, gitmek dahilindeyim
çizmemişler öfkemi henüz
bir çay evini şekerle karıştırıyorum
bazen aklımı

sonra, yoz arabalarda aşına yüzler
o arabalar kumda manevra yapanlardan
sarı bir ışık görsem de çatının üstünde
kalabalıklar içinde nerede mutluluk?

tek kişilik yatak, çarşaf üstü kâğıtlar
bozguna uğramış çiçekli böcekli sözcükler
eksik örmüşüm düş duvarlarımı
ellerimde şeytan uçurtmaları

eskizimde denizatları
sakin bir odada
su bitiği...

Üç kere üç dokuz ederdi
Adam koydu masaya dokuzu
Pencere yanındaydı gökyüzü yanında
Uzandı masaya sonsuzu koydu
Bir bira içmek istiyordu kaç gündür
Masaya biranın dökülüşünü koydu
Uykusunu koydu uyanıklığını koydu
Tokluğunu açlığını koydu.
Masa da masaymış ha
Bana mısın demedi bu kadar yüke
Bir iki sallandı durdu
Adam ha babam koyuyordu."

Edip Cansever, bir nesneyi kendi bilincinde gördüğü biçimiyle betimler ve o nesneyi bir varsayım olarak, kendi bilincine yansıdığı biçimiyle çeşitlendirir. Bu çeşitlendirmeyi nesnenin, burada şiirin de bir nesne olduğu unutulmamalıdır, özünün kavradığını düşününceye kadar sürdürür. "Masa da Masaymış Ha..." adlı şiirinde, başlıktakiler de dâhil olmak üzere, "masa" sözcüğünü on kez kullanması bundandır.

Edip Cansever, şiiri bir belirlenmiş olarak alır, bu belirlenmişliğe dış dünyanın verilerini katar. Bu işlemi yaparken verileri içsel algılayışında dönüştürür ve onları şiirine öylece alır. Onun şiirindeki belirlilik şair bireyin öznel tercihleri olarak kalır.

Edip Cansever, bazı incelemecilerin/eleştirmenlerin dediği gibi kendini tekrar sanatıyla, temalarla, başka bir biçimde söylersek malzemeyle sınırlamaz, bunları şiirsel bir olanağa dönüştürerek, Fenemolojik İndirgeme Yöntemi ve Fenemolojik Tarih Anlayışı'na eklenir, şiirdeki ele alış tarzını ortaya koyar.

Bu bir estetik tarzıdır, bir şiir yazma tarzıdır.

SESLER VE SÖZLER

Bazı sesler söz yapar, bazı sesleri duyarsın.

Kulağımda eskiden çınlayan bir sestir
kaynayan toplamın tellere çarptığı,
sallanan otlar göreyim, anneyi duymaya yeter.
Duymak, anlamaya çok yakın arkadaşı,
sözler var epey, anlamak kuyusuna çekiyor
çeperleri kalın duvarlar oluyor,
içi zehir dolu anlamak uyuşukluğu
filozofluğu kuru biz zeminde öğütüyor.
Oysa sal olsun isterdim saçında kaygan toka
öyle dağınık ve yayık büyüyen müzik,
belki bir milyon ayrı perdesiz keşfi
bizzat yastığımda bıraktıklarınla ederdim.

Konuşmayalım, bu konuda susmak yasak
cilt zerrelerinin öpüştüğünü hatırla,
alışverişe açık benzetmeleri bırak ve hatırla
o büyük zamanın daim olmasını hatırla.

Nefes tek fırladığında geçti duvarın karşısına.

Vedat ARAZ**AH! MASAL**

Ah! Masal
kar yağmaz artık bu şehire
çünkü; çerçinin çocukları terkettiği gibi
sessiz sedasız gökyüzünü devirip gittin.

Ah! Masal
ne tavşana para kaptıracak ellerin var
ne de Konak vapuruna binecek ayakların
anlayacağın Sivas gibiyim
yokluğunu hissettikçe
etlerim yanıyor cayır cayır.

Ah! Masal
Saat Kulesi'nin önündeki kuşlar ihtihara kalkıştı
son anda farkettiler tellerin yandığını
yoksa hepsi ölecekti hasretinden.

Ah! Masal
ne Karşıyaka'da midye yiyecek ağzın var
ne de dönüşte küsecek kızgınlığım
anlayacağın Roboski gibiyim
adını duydukça
etlerim paramparça oluyor.

Ah! Masal
Zehra da şahit oldu, o gün kör oldun bana
üstelik parmakların başka adamı taşıyordu
o an bana mahcupluğumu alıp gitmek düştü.

Ah! Masal
ne vicdanını onaracak yüzün var
ne de adımı hatırlayacak hafızan
anlayacağın devrim gibiyim
her eylem seni hatırlatıyor
Gündoğdu'da katıldığımız 1 Mayıs gibi.

AROMANIN ŞİİRE ETTİĞİ

gövden sonsuz bir genişlemedir baktığım yerde
işte bu çoğalmak
bir iki üç yedi sekiz
sayıların ve sıraların kopuşu
sonra öpüşüm sonsuz kere
sonra kaç kere bir hayvan hırıltısıyızdır
sonrası adrenalin turları
kanatlı çocukları doğunun
ağız dolusu küfürler, gözaltları.

adını söylerken ağzımın aroma kokması beni delirten
delirmek insanı sağaltır muaf yapar kahpeliklerden filan
çoğaltır insanı
azımsıyorum delirsen ya biraz
ayrılmış iki kıtarken ağzımız ve aroma
uzayıp gidiyor aramızda.

bir sigara daha yakıyorum vaktinden önce güzel
bir sigara yakıyorum hakikat adlı o atı parlatan
bir sigara saksıda çatırdıyor sardunya
telaşın saçları kıvrıcık oğlan çocuğu
bir sigarayla oracıkta tutuşuyor akşam.
önümüz haziran, bir titreyiş kıl bana
amin denmeyecek buna, olsun kıl
amin denmeyecek bu eşgali şiir
çok ritmik bir harekettir ağzımdan sokağa
polis dur polis geç çok geç.

adını söylerken deliriyorum neden aroma
adın ve ellerin, adın ve şehvet
şehvet ve devlet haddinden fazla
biraz fark katıp biraz da düzenli ordu
belirli günlerde havalandırılan cesetler olmuş oluyor
sonra bir şey olacak olmuyor
bayramlaşmayan bayramlar ve yaşam odaları
koltuklar, kavgalar ve kaygılar
süleyman'a sorup şişeyi suya bırakıyorum:
-madem allah vardı da neden öldürüldü mustafa?-
nasılsa okunmayacak kem küm
nasılsa herkes haddinden fazla müslüman
putların tozunu al allah'ı hatırlat
tarihin yıkıntıları arasında.

herhangi bir şeyde yüzün
işte bu çoğalmak
dört beş altı dokuz
sayıların ve sıraların coşkusu
adın, ağzım ve aroma
mısraları aşk şiiri yapacak kadar
kızarıyor haddinden fazla.

Mayıs 2015

Osman Serhat ERKEKLİ

143. 1971'den bir anı: Üniversiteli Rum manav dedi ki: Kaç yıldır buradasınız? Ben sorunun geleceğini anlayarak, 900 yıldır, dedim. Manav şu enginarı soymayı öğrenin artık diye uyardı.

144. Malazgirt'in 900. yılında Süleyman Demirel hükümetinin bin temel eser uygulaması önemliydi. Yeniden basılamaz mı?

145. Rakamlar, sayılar, eskimek... Sanki mezarımı betonunu hazırlıyor onlar... Eski tarihlere bir tür hurafeci aşkı ile yaklaşmak...

146. Son hececilerden Zeki Ömer Defne'nin öğrencisi olmama ramak kalmıştı. Galatasarayda. Hastalanmasaydım gerçekleşecekti. Tahir Alangu'nun da öğrencisi olamadım. Zeki Ömer Defne'nin *Denizden Çalınmış Ülke* adlı önemli ve sanırım tek eseri devlet yayınlarından çıkmıştı.

147. Tahir Alangu Ömer Seyfettin için kalın bir kitap çıkarmıştı o yıllarda. Sonradan Fransızca kaynakları inceleyince hemen çoğu hikâyesinin uyarlama olduğunu fark ettim ve üzuldüm. Biz Tanzimat'la Batı sanatlarını ithal etmek zorunda mı idik... Halk hikâyelerimiz, destanlarımız, Yunus Emre ne güne duruyordu?

148. Ölüm çok yaygın.

149. Çok yiyen hayvanlar aşkınlık nedir bilmiyorlar. Yoksa onlar zaten ömürleri boyunca mı aşkın. Mistisizm akıl ve akıl sağlığı ile bağlantılı.

150. Bir sinek bir kediden daha büyüktür; Tanrıya inanıyor ise.

151. Google'da görseller diye bir bölüm var. Oradan bakanlar Sait Maden ile beni karıştırıyor. Bir başka ilginç rastlantı da iki bin başlarında Castro'nun kültür işlerinden sorumlu bakanı Makedonya gazetelerinde Osman Serhat adıyla yazılar yayımlıyordu.

152. Serkan Ozan Özağaç ne oldu, iki bin başlarında özgün bir çıkış yapmıştı.

153. Çin kendini nasıl tanımlıyor? Yeni dünyanın egemeni olarak mı? 1979 da Cemal Süreya'nın çevirdiği bir kitap vardı: Çin Uyanınca...

154. Murat Karacan'ın *Hükümsüz Hayatlar* adlı kitabının ikinci baskısı geldi. Güzel olmuş. Az ve öz yazan bir şair.

155. Eskilerden Aykut Ekşiler'e rastladım. Epeydir görmüyordum. Mustafa Köz'ün çıkardığı *Şiir Oku* adlı dergide şiirleri yayımlanırdı. Hâlâ fotoğraf çekiyormuş. Bir çay içtik, ayrıldık.

156. Ecel diye bir şey olmasaydı hekimler ölmezdi.

157. Bursa'nın Sürmene'nin bıçakçılığını Çin'deki ucuz üretim öldürdü. Bileycilik de öldü. Bileyi parasına yeni bıçak alınıyor.

Ceyhun Atuf Kansu'nun
Bileyin sözcükleri ozanlar
Işıl ışıl Bursa bıçağıdır söz
mısraları ne güzeldi.

UYGUNSUZ KAFİYE

Rüzgârın kemiği yoktu
Dilin mahremi
Onun için açılırdı etekleri zamanın
İtirazımız büyüyen gözlerineydi korkunun
Ünlülerini yasakladılar alfabenin

Aşkı hohlar cama
Sonra silerdik
Akrep sokardı
Şiire degen ellerimizi

Kitapların mahzeninde sarhoş
Silahların gölgesinde kurduğumuz saat
Az sonra patlayacak olan

Kekeme bir öpücük bıraktık dudaklarına gecenin
Konuşkan ellerini okşardık aşkın
Pashı çiviler batırırdık bedenlerimize
Unutmamak için kabuk tutmuş yaralarımızı

Sevişirdik:
Geceye düşürdüğümüz uygunsuz kafiye

İtirazdı çılgıklarımız
Ve inandık
Bize yokluğunu inandıran tanrıya

GÜLLER MENDİLLERDEN SONRA MI
KANAR ?

-Cansever'in ve Ahmet abisinin anısına-

bizlerden bir suret götürdün mü ahmet abi
bir mendil arasında, gittiğin mekânlara
söyleme, biz tahmin edelim

bir şeyler hatırladım senden benden ondan
nasılsa anı değil her yaşanan, gürültü
cüce hapsirması, cadı kazanı

biri kalbimi elliyor, bu elli yaşın kalbi değil
ödünç bir altmış yaş alıyorum, ağır ve buruk
yirmilik hisler dikiyorum tutmuyor

dümdüz bir dille güpgüzel şarkılara geçiyorum
en halisane duygulardan göksu sızıyor
edebimle sokağa çıkıyorum

evet, yaşların türkülerine bulaşıyorum belki
çiğliğimi fark edince ceviz dalına asıyorum
yediveren gül, budak derdinde

beni küfür okuluna yazdırıyor babam
iyi belle, sözcükleri hakkıyla kullan
güller mendillerden sonra mı kanar ahmet abi

İHBAR VE MUHBİR VE ZANGOCUN ÇOCUKLARI

ey altı üstü beş metre çaputlar
ve kimliğinden bunalan insan yarımaları ey!
-kötü gömlekler giyip güzel kadınlar kuranlar da-
kara geceden bize kalan yük ne denli yükse
sevişirken asla ve asla ölümü düşünmeyiniz
-sayfaları kirletirken de!

bizler ki biliyoruz
her gece çok düz yollardan nefes nefese geçerken
ömrümüz bir maviliğe ve bilinir sarhoşluğa sunuldu
hem geçerken bir çaputu altı üstü beş metre
geç düşünölmüş çiçek açma törenlerinde
tanrısını kesecek zangoca ömrümüz

çünkü bir şehri üç yerinden bildik gecelerce
çünkü bir şehir her gece üç yerinden bölündü:

I. İhbar

kanından gayrı bu sokakta elleri ve ayakları ve belalti
sorgularda bakışları bulunan insan kırıkları ey!
-güzel yalan söyleyip dosdoğru dövülenler de-
turnaları gözünden vuranlar elbet sizi de
sizi de vurdular sonra ve hem de her gece!

Çok ağır bir kent -surlarından taşacak dediğimiz-
eyvah ki gün batırırken arka bahçelerinde
kanın kırmızı esareti bilekten çıkasıyadır
bırakmayalım çıksın

kramplarla bir andığımız şu yakın yüzyıl resimlerinde
kolbaşının
yine de şahlanan iğdiş kır atları bir öndekinin ensesinden
tanınırmış tanınsın

işte haber geldi yukarıdan ölüme içkin
ne kadar tamlama varsa hepsini birden öğreneceğiz

II. Muhbir

“- sayın padişahım muhbir
denizin altındaki bandolar da çalıyor muydu?”*

güzel kokular için yanık kalpleriyle sokaklarda
geceye ve šiire bıçaksız girmeyen insan parçaları ey!
-yanık resimlerden türlü yaralar edinenler de-
az bilinen bir sualtı tarihçisi demişti bir eylül'de:
-işte bu öyle bir gemidir ki batışından anlarsın-

aşağı yukarı ölümlü nakaratlar giyininip şarkılarda
avuçlarının boşluğuna dair kuşlar sevenler ey!
bir zamanlar toplu boğulmalara vurgu adına
tumarhanelerle meyhaneler karşılıklı yapıldı

“- ama şurasını unutuyorsun hep
boğuldukları zamanki yaşlarıyla çalgıcılar”* →

128

şehir o kadar karanlık ve bunun günahıyla
uzak sokakta başı eğik sallanıyor ışıklar
ve biz böylece gölgesi donmuş birer perçem oluyoruz
küflü duvarlar üzerine kavil vermiş dost gibi.
bilirim anlamsız gelecek tüm bunlar size
fakat kadrajda sanki biraz gülmüş gibiyiz
yani belki çok önce
bir vakit dokunulmuş gibi
ayaklanmış elleriniz var,
sükût paktında eskiyen.

ve bu ev büyüyor, ben bakıyorum...

bakın,
hastayız ve medetle aramızda hep bir asır fark ediyor
kalbimiz küçücük kalmış, sığmıyor hiçbir bavul
bir masa, bir oda,
bir yatak ve bordo perde
sonra akış, sonra segâh, uzamı hep güz
ve bununla yürümekten bıkmış
gelmemek üzere kurulu evre.

bilmiyorsunuz...

yani bir kilitte ağı var
dokunsak öleceğiz
hani bir yol var, soysuzluğa durur,
yürürsek öleceğiz
aklımız "yaşıyormuş gibi yap" diyor fakat

böyle yaşarsak öleceğiz.

III. Giyrintin-tin

işte bu durumda geceönlerinde isli bir keman gibi
bu durumda geceçilerinde ateşlerin tütün ihtiyacı gibi
dünyanın bütün şaraplarına göz diker gibi

şimdi bu durumda ben ben olarak buradayım ve yokum
artık sivildiğim savaşılar
siz de pekala burdasınız ve yoksunuz:
sevgili tanrısı çıplaklığın
insan var mıdır?

* Ece Ayhan/ Denizin Altındaki Bandolar

KASİDE

Akşamın erincine hiç kustun gene akşam
Fosil olmuş çayıtlar sürüyorsun sofraya
Kirini korumaya irin üretiyorsun
Kimse senden iyi nefret biriktiremez

Yadsıya yadsıya kullandım yağrınımı
Yad bir sima edindin üç parçalı alından
Yarın'ımı kıskanıp dünümü çamurladım
Aynasıbozukların anasısın körfezde

Kâzım ŞAHİN

BABAMA ŞİİR

yaşama yol açmak için
küredin karları bir ömür
yüzünde bir bozkırın güzelliği
bakışlarında bir uçurum
ne vakit dağlara dönsen
uzunca severdin beni
her boşluğun en güzel yeriydin
sızardım usulca kuytuna
inceden bir yağmurdu ölüm
terli saçlarında çiçeklerin ince dili
ne kadar da çabuk büyümüşüm
anladım gömdüğümüzde seni
en derin yalnızlıkmiş toprak
inanmak bu kadar zor olsa da
gökyüzüne bakınca ağırlı bakışlarla
taşıdım seni omuzlarımda
buymuş anlamanın alfabesi
en hafif bulutların altında
harf harf ayrılırken bakışlarım bedeninde
bilmem sen mi bıraktın beni ben mi bıraktım seni

en güzel yolculukta en güzel attan düştüm

KİRAZLI MESCİT'TEN GEÇENLER TARİHİ

Bilmek istemiyorum ne olmuş, olacak
Tarihte hangi devletler imzalamış ilk belgeyi
Radyoyu kim bulmuş, kim evvel çıkmış aya, kalsın böyle iyi
Bozacıya girenler tarihi önemli benim için
Binli yılların altından geçmiş adamların
Ve geçip de kayıtsız duyarlıkların
Göze terk ettiği hüznüler tarihi

Devlet değildir ki hayat, ezberlensin geçmişi
Eminönü'nde buğday satanlar tarihi
Karda iki işçinin verdiği savaş anılmaz
Ve anaların ay ışığında muhabbet tarihi

İşte su kemeri, hâlâ ayakta ve yaşadığımızın garipliği
Bakırcı Hasanların yargılar tarihi, sarmaşık kaplı bir duvarda
Kayıtsızlığı içinde sezmek derinliği
ve çileler tarihi aşınmış sokakta
Eski çarşıların çay faslı kahkahaları
hızmalı bileklerin törel kokuları
Ateş başında terleyen kadınlar tarihi
duyumsanacaktır eğer şiir varsa

Kağnı gıcirtısı peşinde emir kulları
iğne oyaları solar çılgin ışıpta
Tandır kokulu ekmekler ve molalar tarihi
savrulur kül gibi kalımsız ovacıkta

Sakarya yolunda, Adilcevaz'da
güneşten evvel kalkanlar tarihi
Anılmaz adları ve bilinmez aşkları,
yazmazsa onları bir Kayıkçı Kul Mustafa

Hem dalğanın köpükleri dipten alır gücünü
Ne ki tek rüzgâr, tek lider, olmazsa halkların tarihi
Ortaçağ'da bir demircinin alemler tarihi
Varsın eksik kalsın, bilinmez, belgesiz
Kirazlı Mescit'ten geçenler tarihi.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 25 TL.
Produksiyon	: İhsan Üren, Z. Ersin Erdem, Yalçın Oğuz, Halim Çiftçi.	Posta Çeki ya da Banka hesabı:	Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Yayın Adresi	: Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5 - MUDANYA		
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Zühtü Engüdar (Alipaşa Mah. Konuralp Cad. Karnur Apt. No: 22 D: 3 Osmangazi- BURSA)		
Yazışma Adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685	Baskı	: Akın Erim Matb. Hocalizâde Cad. 7/27 Setbaşı - BURSA
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağışladıkları telifler ve bazı şiir dostlarının sürekli katkısıyla yayımlanmaktadır.